

Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden lausuntopyynnöt tehtyjen kunnallisvalitusten vuoksi

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on lausuntopyynnöillään 10.3.2025 asiassa Dnro 302/2025 ja 28.3.2025 asiassa Dnro 359/2025 pyytänyt Jokilaaksojen jätelautakuntaa antamaan lausunnot kunnallisvalitusten 28.2.2025 ja 14.3.2025 vuoksi, sekä liittämään oheen valituksenalaisen päätöksensä 13.2.2025 § 10 perusteena olevat asiakirjat sekä muu tarvittava selvitys.

1. Edellytys: Alueella on tarjolla jätteenkuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin

- Kuljettajakyselyn perusteella kaikissa kunnissa toimii vähintään kaksi paikallista kuljetusyritystä. (Afy s.49-50.) (Afy s.55.)
- Selvityksen perusteella palveluja on tarjolla jätelautakunnan kaikissa kunnissa ja erityyppisillä alueilla. (Afy s.50.)
- Selvityksen mukaan alueella toimii 24 kuljetusyritystä (Afy s.24)
- Tarjolla olevien kuljetuspalvelujen kattavuutta voidaan pitää riittävänä, koska kuljetuspalvelujen tarjoajia on vähintään kaksi tai enemmän kaikissa kunnissa (Afy s. 54.)
- Selviä hintatason eroavuuksia eri kuntien välillä kyselyjen perusteella ei tullut esiin. (Afy s.50)
- Päätösesityksessä on käytetty asukaskyselyä, *”kuinka monta alueella toimivaa yritystä tiedätte”* (Afy s.19), kielteisenä perusteena Jokilaaksojen jätelautakunnan 13.02.2025 § 10, selvittäessä jätteen kuljetuksen kattavuutta. Kyselyn 220:stä vastanneesta 15 %, eli 35 taloutta, ei tiennyt kuin yhden alueella toimivan yrityksen. Kyselyn 220:stä vastanneesta 42 %, eli 92 taloutta ei tiennyt yritysten määrää. Tästä vastauksesta voi päätellä vain, etteivät vastaajat tiedä tarkkaa määrää, ei sitä, ettei yrityksiä olisi. Tätä kysymystä ei voi käyttää tarkastellessa jätelain 37 § kohtaa 1.
- Jätelautakunnan 13.02.2025 § 10 esitystekstin kohta *”kiinteistön haltijan on jätelain mukaan järjestettävä jätteenkuljetus sopimalla siitä yrityksen kanssa. Selvitystyön mukaan 75 %:lla haastatelluista yrityksistä oli sopimusasiakkaita. Lopuilla työtilaukset perustuivat pelkästään puhelin- tai sähköpostitilauksiin”*. Myös puhelin ja sähköpostitilaukset ovat sitovia sopimuksia, joten tämäkin jätelain kohta täyttyy. (Afy s.55)

2. Edellytys: Jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle

- Useimmille yrityksille lietteiden kuljetus on merkittävä osa liikevaihtoa, vaarana on toiminnan lopettaminen siirryttäessä kunnalliseen järjestelmään. Työttömyys lisääntyy. (Afy s.53)
- Paikalliset jättekuljetusyritykset keräävät myös kuntien/kaupunkien ja yritysten sekajätteitä sekä suorittavat kuntien/kaupunkien sako ym. kaivojen tyhjennyksiä ja puhdistuksia. Tämä toiminta vaarantuu ja heikkenee merkittävästi paikallisten jäteyritysten lopettaessa toimintansa.
- Hätätilapäivystykset kunnissa loppuvat paikallisten yritysten joutuessa lopettamaan toimintansa töiden loppuessa kunnalliseen järjestelmään siirryttäessä. Järjestelmän tulee pystyä vastaamaan odottamattomiin tilanteisiin nopealla aikataululla. (Afy s.55)
- Kaikkien jätelautakunnan toimialueen kuntien alueella on lietteen vastaanottoaikoja tarjolla (Afy 51). Paikallinen vastaanotto tukee Kansallista ilmasto- ja energias strategiaa 2022 jonka mukaan kiertotaloutta ja hajautettua energiatuotantoa tulee merkittävästi lisätä v. 2035 mennessä.

- Selvityksien perusteella kiinteistön haltijan järjestelmä ei aiheuta terveydellistä haittaa. (Afry s.54)
- Selvityksen perusteella nykyisen käytössä olevan kiinteistönhaltijan järjestämän sako- ja umpikaivolietteen kuljetuksen ei voitu todeta aiheuttavan suoranaista terveydellistä haittaa sen perusteella, että konkreettista näyttöä siitä ei ilmennyt. (Afry s.53)

3. Edellytys: Päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan

- Useat asukkaat olivat huolissaan, että palvelun taso heikkenee kunnallisessa järjestelmässä (Afry s.54.)
- Kyselytulosten perusteella 67 % asukkaista piti nykyistä kiinteistöhaltijan järjestämää kuljetusjärjestelmää parempana ja 13 % kunnan järjestämää. Kunnan järjestämän lietteenkuljetuksen epäillään olevan kalliimpi ja palvelutasoltaan heikompi. (Afry s 50)
- Nykyisen järjestelmän etuna kiinteistöhaltijan kannalta on mahdollisuus neuvotella palvelun ehdoista, valita itse palvelun tuottaja ja ajankohta. (Afry s.50)
- Kiinteistön haltijan järjestelmässä aito kilpailutilanne on kotitalouksien etu. Kunnallisessa järjestelmässä tämä ei toteudu.
- Nykyinen järjestelmä tarjoaa riittävästi palveluja, joihin suuri osa asiakkaista on tyytyväisiä. Nykyinen järjestelmä myös tarjoaa hyvin työtilaisuuksia pienyrityksille ja kohtuuhintaista palvelua on saatavilla, jos asiakkaat osaavat sitä etsiä. (Afry s 55)
- Kaikki yritykset kannattavat nykyistä sopimusperusteista järjestelyä.
- Jätelautakunnalla on hyvin tiedossa alueen sako- ja umpikaivolietettä ammattimaisesti keräävät yrittäjät (Afry s.55)
- Kun alkuvaikeuksien jälkeen SIIRTO-rekisteri saadaan toimimaan, helpottuu sekä valvonta että raportointi. Tällöin tiedot ovat viranomaisilla saatavilla lain edellyttämässä laajuudessa. (Afry s.55)

Lausuntojen ja mielipiteiden asiasisällön vaikutus päätöksenteossa

Päätöksenteossa tulee ottaa huomioon mielipiteet ja lausunnot, jotka perustuvat jätelain 37 §:n mukaisten edellytysten toteutumiseen. Lausuntokohtaiset vastineet löytyvät liitteestä 7. Lausunnot puoltavat pääsääntöisesti kiinteistönhaltijan järjestelmää.

Afryn selvityksestä ja sen yhteenvedosta ja johtopäätöksistä voidaan perustellusti olettaa kiinteistönhaltijan järjestelmän täyttävän kaikilta osin jätelain 37 § vaatimukset.